

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА
ПЛЕЦЬКОГО В М. ОСВЕНЦІМ (ПОЛЬЩА)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ У СЛУПСЬКУ (ПОЛЬЩА)**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
II Міжнародної науково-практичної конференції**

**Мукачево
12-13 травня 2022 року**

УДК [005.332.2:001:378]:339.92(477:4)(043.2)

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2022. 495 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, туризму, розвитку індустрії гостинності та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

МАЛЕЦЬ О.О., МАЛЕЦЬ Н.Б. Становлення української орієнтації та української національної свідомості серед закарпатських українців кінця ХІХ-початку ХХ ст.....	468
МИКУЛАНИНЕЦЬ Л.М. Трансляція цивілізаційного досвіду в сучасній мистецтвознавчій біографії.....	470
МОВЧАН К.М. Бібліотека університету – центр освіти і культури.....	472
ОЛІЙНИК В. В. До проблеми викладання філософії в умовах реалізації дистанційного навчання у закладах вищої освіти України.....	473
РОЗМАН І.І., МАКСЮТОВА О.В. Істинне бачення ідеалів: життя Ернеста Хемінгуея очима війни ХХІ століття.....	475
САБОВ А.Р., МОВЧАН К.М. Роль книги у розвитку дітей дошкільного віку....	476
САВКО Т. П. Залучення дітей з особливими освітніми потребами в освітній процес початкової школи в гірській місцевості.....	478
СМОЧКО Н.М. Тематичні села як соціальні тренди розвитку територіальних систем	480
ТОВКАНЕЦЬ Г.В., ДОБОНІ А. А. Особливості та умови морального виховання дітей молодшого шкільного віку в сучасних умовах.....	482
РОЗМАН І.І., БОГДАН Д.М. Підготовка майбутніх педагогів до професійної діяльності в умовах реформування освіти.....	483
ВАРГА Л.І., СИДУН В.В. Перспективи застосування індивідуальних мобільних пристроїв як засобів інтенсифікації навчального процесу у студентів нефілологічних спеціальностей при вивченні іноземної мови	485
ГАРМАШ О. М. Принципи професійно-орієнтованого навчання іноземних мов майбутніх учителів немовних спеціальностей.....	487
ДЯДЧЕНКО О. Формування культурно-країнознавчої компетенції школярів на уроках англійської мови.....	489
РУСИН Н.М., ГУЛАН М.І. Педагогічні можливості гри в організації освітнього процесу закладу дошкільної освіти.....	491
РУСИН Н.М., ПАРЕНКО Д. Предметно-просторне середовище як умова формування здорового образу життя дітей старшого дошкільного віку.....	493

туристичних заходів, які планується проводити в місті, розробляється і видається промоційна література.

Література

1. Глибовець В.Л. Підходи до вивчення міст як центрів туризму / В.Л. Глибовець // Науковий часопис національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Географія і сучасність. – 2009. – № 20. – С. 146–151.

2. Грабовенська С.П. Маркетинг як складова туристичної дестинації [Електронний ресурс] / Грабовенська С.П. // Херсон: Видавничий дім "Гельветика". - 2016. - Режим доступу до ресурсу: http://tourlib.net/statti_ukr/grabovenska2.htm.

3. Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021-2027 років, Рішення обласної ради від 22 грудня 2019 р. № 1630. Режим доступу URL: <https://www.minregion.gov.ua>.

УДК 37.035:351.858:316.347(=477.87)"18/19"(045)

МАЛЕЦЬ О.О.

Мукачівський державний університет

МАЛЕЦЬ Н.Б.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ОРІЄНТАЦІЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ СЕРЕД ЗАКАРПАТСЬКИХ УКРАЇНЦІВ КІНЦЯ ХІХ- ПОЧАТКУ ХХ ст.

Українство в ХІХ ст. досягло значного успіху в розвитку культури. На початку ХХ ст. темпи культурного прогресу були особливо відчутними. Вагому роль в цьому процесі почала відігравати Галичина [1, с.128-129]. Місто Львів стало потужним науково-культурним центром. Активне українське культуротворення та культурофункціонування в Східній Галичині відіграло роль ферментизуючого та каталізаторуючого фактора в переосмисленні культурних здобутків москвофілів Закарпаття, утвердженні українських культурних здобутків та українського культуротворчого процесу – а не локального, обмеженого у формі і змісті. До того ж до кінця ХІХ ст. зростала кількість наукових розвідок про Закарпаття вчених, що були тісно пов'язані з українськими культурними закладами Львова, встановлюються контакти між чільними громадсько-культурними діячами цих країв [2,с. 45-46]. Зростаюча культурна експансія з Галичини повільно, але невпинно прокладала дорогу до Закарпаття. Це, в свою чергу, позитивно відлунювало в середовищах українців Закарпаття. Одних воно дратувало, інших – штовхало до переосмислення, до захоплення українством, до творчої праці на ниві культури і політичної діяльності української орієнтації.

Важливу роль в становленні української етнонаціональної орієнтації та української національної свідомості серед закарпатських українців відіграв чинник розвитку історичних знань. Історичні розвідки, які проводились в краї від І. Базиловича до В. Гаджеги та В. Пачовського чітко доводили, що закарпатоукраїнці є автохтонами. Одночасно вони являються часткою більш великого етнічного масиву, що знаходиться на схід від Карпат. Це доводилося з позицій російської або української інтерпретацій. Воно закріплювало почуття та

розуміння відірваності і відповідно прагнення до соборності, до з'єднання з рештою етносу. На цьому ґрунті визріли дві ідеологічні течії: русофільство і українство. Публікації історичних досліджень з позицій української інтерпретації друкувались в більшості на сторінках «Наукового збірника» товариства «Просвіта». Частина досліджень публікувалась і окремим виданнями. В дослідженнях висвітлювалися питання історії літератури, мови, мистецтва, етнографії та загалом проблем соціальної, економічної, політичної і церковної історії краю. Треба зазначити, що опубліковані дослідження відіграли важливу роль в закріпленні української етнонаціональної орієнтації Закарпаття. Вони стали теоретичною базою для українського національного руху. Серед них найперш заслуговують увагу праці В. Гаджеги, Д. Дорошенка, В. Пачавського, І. Кондратовича, М. Лелекача, В. Бірчака.

Культурний доробок закарпатських українців 20-30-х рр. органічно влився в загальноукраїнську скарбницю національної культури. Процеси і явища в культурній сфері плідно вплинули на громадсько-політичну активність українців краю, на їх національне самоусвідомлення. Українська культура стала могутнім фактором в утвердженні української національної свідомості в Закарпатті. Ці процеси 20-30-х років ХХ ст. проходили в умовах гострого ідеологічного і політичного протистояння двох культурних орієнтацій – української і російської. Остання віками домінувала на землях Наддніпрянської України. Лише на початку ХХ ст. москвофільство, як прояв організованої експансії російської «пануючої» культури на західноукраїнських землях, було витіснено з Галичини. Натомість тут йшло поширення і утвердження української національної культури як домінуючої [3, с.97-99]. Активний опір поступу української культури в Закарпатті в 20-30-ті роки робили місцеві москвофіли, російські білоемігранти та навіть чехословацькі урядові кола. Але поступу не можна було вже зупинити, українська національно-культурна орієнтація в Закарпатті перемогла вже в названі десятиліття. Вона швидко проникла в усі сфери життя: громадського, суспільного, сімейно-побутового.

Українська культура для мешканців Закарпаття стала справжнім джерелом національного самоусвідомлення. Великий пласт національної культури опинився прямо в середовищі українців Закарпаття. Це відчувалось навіть на емоційному, підсвідомому рівні і тому викликало такий великий потяг до неї, особливо молоді;

Наявність підготовлених фахівців української культури в особі її політичних емігрантів з Наддніпрянської України і Східної Галичини, які надали значну допомогу краю в його культурній розбудові. М. Аркас, В. Бірчак, І. Панькевич, В. Пачовський, М. Садовський, У. Самчук, С. Черкасенко – тільки деякі штрихи-витяги із багатьох імен українських емігрантів, що вклали свій хист і енергію у культурну розбудову Закарпаття в 20-30-х роках ХХ ст. Таким чином культуротворчий процес в Закарпатті виявився своєрідним суспільним феноменом. З 70-х років ХІХ ст. до кінця 30-х років ХХ ст. в Закарпатті було здійснено важкий перехід від застарілої, локально-загумінкової, законсервованої структури в культурі до новітньої загальнонаціональної української культури.

На Закарпатті утвердилась українська культура як функціональна, а закарпатські українці взяли активну участь в культуротворенні на ниві української національної традиції. В. Гренджа-Донський, С. Сабол (Зореслав), І. Ірлявський, І. Колос, Ф. Могіш, Ю. Борош-Кум'ятський – відомі в Україні постаті на нині української літератури.

Трансформація культури покликала за собою і трансформацію суспільної свідомості. Відбулися глибокі зміни в національній свідомості. Були піддані відчутній корекції етнонаціональне світосприймання і світовідчуття, змінилася структура національної самоідентифікації закарпатських русинів-українців від розмитого, чітко неокресленого русина до українця. Це відбувалося навіть тоді, коли у відповідності до конституції Чехословаччини, дозволялося для етнічної самоідентифікації вживати лише назву «русин», назва «українець» заборонялася. Під впливом української національної культури активно утверджувалася українська національна свідомість в середовищі закарпатських українців. Свідченням цього прогресу було активне втягування закарпатців в загальноукраїнський національно-політичний і культурно-просвітницький рухи [4,с.101-103].

Література

1. Ференц П. Етнонаціональна орієнтація українців Закарпаття в 20-30-ті роки ХХ ст. – Мукачево: Карпатська вежа, 2005. – 215с.
2. Мишанич О.В. Від Підкарпатських русинів до Закарпатських українців: історико-літературний нарис. – Ужгород: Карпати, 1991. – 64 с.
3. Магочій П.Р. Формування національної самосвідомості: Підкарпатська Русь (1848-1948). – Ужгород, 1994. – 296 с.
4. Куртяк В.Ю. Етнічний фактор у діяльності політичних партій в Україні 1917-1921 рр. – Ужгород, 2003. – 216с.

УДК 7.072.2:929:17.024.4-045.64(045)

МИКУЛАНИНЕЦЬ Л.М.
Мукачівський державний університет

ТРАНСЛЯЦІЯ ЦИВІЛІЗАЦІЙНОГО ДОСВІДУ В СУЧАСНІЙ МИСТЕЦТВОЗНАВЧІЙ БІОГРАФІЇ

На рубежі ХХ – ХХІ століть кардинально змінився ракурс студіювання творчої особистості. Це посилює тенденції персоніфікації мистецтвознавства, актуалізувало життєписні дослідження. Нині можемо констатувати утвердження самостійного біографічного напрямку, котрий функціонує в рамках гуманітаристики. Він базується на європейських антропологічних засадах, міждисциплінарних зв'язках, сучасних наукових відкриттях. Через хроніки майстра вченим вдається комплексно вивчати результати його креативної практики, епоху побутування тощо.

Літописні праці покликані вирішити вагомі цивілізаційні проблеми. Серед найзначущих слід виділити онтологічну самотність людини, індивідуалізацію суспільства. Осягнення історії знакових постатей, віднайдення у їх діяльності типових та унікальних рис, усвідомлення ролі для поступу певної країни й homo

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>